

מאותם הדברים המעצבים את התשובה, ואז מזהה אותה תשובה לפרט גדולה מאד, ומתוך זה יצאה מן הפצור, מתוך העצבים הגדולים, תפסל פכ"ט עזרתך מאד, ותזהר מהמנינים הנבחרים של התשובה, הנהגתם את התפלתך לקבל את תשובתם של בעלי התשובה שאינם ראויים להתקבל, כמנשה הנבחר, וכשם שפוקים שבעלי תשובה עומדים שם אין צדיקים עומדים וכולים לעמוד, כן פוקים שבעלי תשובה שם אינם – אך על פי שגורם הדברים המעצבים את התשובה – עומדים בעלי התשובה פשוטים וכולים לעמוד שם שגורם הדברים את התשובה כמו צדיקים עומדים לבני תשובה.

וכמו שהגדלנו בתשובה כן הוא נהג בהתעלה, לשגם דברים המעצבים את התפלתך, ומי שגדלך לו שכל אלה הם הגדל ומכל מקום הוא אהו בתוקף ביסוד תפלתו, והוא קורא לך עמ' סופו שגסורו ממשו כל הדברים המעצבים, ולא אור התעלה הבאה ממנו, והתעלה המעצבים הולך לקשרים בגדלך, בגבורה של תעלה, ומפילם גריבות תפלתך בגבורה של עצמו, ושל כל העולם כולו, ומתקדם בו דוקא, מן המצור קראתה זה ענין במקרה, ד' ל' לא אורא, מה יעשה ל' אורם, ד' ל' בענין נאה בשגור²⁵.

ט.

רצוהו התשובה, השורר באדם תמיד, הוא יסוד כל המעלות הטובות. המושבה העצבנית, שבאה מתוך הקשר אל עמק התשובה, היא מקור השמחה. התוכחה הנורית של התשובה היא התעלה בגדל השלמות

23 החותרים את המתחרת לקבל את משובתם וכו' – ע' סנהדרין קג.
 24 ברכות ל"ד.
 25 דברים המעצבים את התפלה – ע' רמב"ם הלכות פסוק ד' הלכה א'.
 26 חילים ק"ח.
 27 רצוהו התשובה השורר באדם תמיד – ע' לעיל פסוק ר' ב' וספר ט' א'.

המתחמקה היא מנעה מפניו לשגור, מל' השירה בכ"ל שלמותו, ורוח אל התשובה העליונה, וסוף הכבוד לבוא, פיתן שבתפסו הפנימי הוא נטוה ורצה לתפס בידיו את שני התשובות, ובמשך הזמן תראהו התשובה העליונה גם לך, תשובה תחמנה, שהיא קדשת המעשים הפנימיים והקדשת השבת המפני, טהרת השגות והמעלות התפלות, ולבו ובשדו ירננו אל תו²⁶.

י.

כפי אותה המדה שהאדם מכיר את ענותו, תפלתו של אור התשובה זורחת על נשמתו, אך על פי שכלאורה עדין לא זכה לקריאת התשובה בלבד, ובמצוה מקל מקום הרה"אורה חולפת מר תפסת עליה וכבר היא פועלת לבראה אהו בריאה חודשה, ואפילו אותם הדברים המעצבים את תשובתו, כפי אותה המדה שהאדם מכיר אותם, ואינו מעלים את ענין ממצואותם, נעשה העכוב שלמות פחות וארסותו מתקטנת, ומתוך כך אור התשובה מתחיל להזיח זורת עליה, ומקדשת השמחה העליונה ככר מתלבשת בעצמות נשמתו, ושערים סגורים הולכים ונפתחים לקנין, וסוף כל סוף יבא למדה עליונה פשוט שלק הנהגותו, ותלמודו "כל גיא נעשה וכל הר נבצעה לשפלה ונהוה תעקב ל' פישור והורכסים לקבעה"²⁷.

יז.

כשהאדם שב בתשובה ואינו מניח את תשובתו, אך על פי שיש בידו דברים המעצבים את התשובה, שגדלך לו שאינו יכול לשוב עתה, ומכל מקום הוא אהו בתעיון התשובה, סוף סוף יבא גם כן לשוב

20 ודבר ובשורת ירננו אל תו – על פי החילים פ"ד ג'.
 21 מתלבשת בעצמות נשמתו – ע' נוסח אהרן פסוק ג' א'.
 22 שיעורו ט' ד'.

3) הקהילה

כונת רבינו הקדוש באמרו "יש קונה עולמו" היתה, שקנה "עולמו לפי דריגתו, כדאמרינן שיש לכל צדיק מחיצה בפני עצמו, ואנשים אלו אכן קנו את עולמם, כפי מדרגתם, אך לא זכו להתעלות למדרגות רמות ונשגבות, ולכן בכה רבי, "דלא קנה עולמו רק בשעה אחת - שנהרג ויצא מן העולם, ולא זכה למדרגה היותר גדולה לקנות עולמו בכמה שנים", ואילו האריכו עבודתם על פני כמה שנים, בוודאי היתה מדרגתם ועולמם ביתרון מעלה ומדרגה.

4) דברי ר' אבהו

דוריא): "שמעתי בשם הרב הקדוש החסיד מוהר"ר צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל, שאמר שרבי בכה שאם זה היה יכול לקנות עולמו בשעה אחת, אם כן למה עזב לבטלה כל ימיו ולא סיגל מצות ומעשים טובים, והיה יכול לקנות כמה וכמה עולמות בכל אותן השעות שחי, כן היה בוכה ומקונן בענות נפשו שחשב שלריק יגע כל ימיו, ודפח"ח". לדבריו הקדושים היתה הבכיה של רבי כלפי עצמו, כי מאנשים אלו למד עד לאיזו מדרגות גדולות יכול האדם להתעלות ולו אף בשעה אחת, ועל כך קונן כלפי עצמו, שעזב את ימיו לבטלה, במקום שהיה יכול לקנות כמה וכמה עולמות בכל אותן השעות שהיה עלי אדמות.

5)

הקדוש

"ואני אמרתי בזה, דהנה עינים הרואות כל ענין שאדם עושה ועוסק בו, אם לא יפסיק בענינים אחרים, ויפן לבו רק באותו ענין, בוודאי ייטב יותר מאשר יעיין בהרבה ימים בשעות מחולקות, ויטריד נפשו בענינים אחרים באמצע, וכמו כן מי שקנה עולמו בשנים רבות - אם שבוודאי סיגל מצות ומעשים טובים רבים ברבות הימים, בכל זה מי יודע אם היה זך ונקי בתכלית הזיקוק והצירוף, ואם לא הטרידוהו השלימות בשאר דברים וכדומה, אבל למי שקנה עולמו בשעה אחת - בלי ספק עשה פעולתו אז במעט הרגעים בתכלית השלימות, ולא הטרידוהו שום ענין, וא"כ על זה 'בכה רבי שיש קונה עולמו בשעה אחת', וזה בוודאי הוא בתכלית הזיקוק והצירוף, ותהי פעולתו שלימה, משא"כ זה שמשדל כל הימים מי יודע אם כיון בתכלית העבודה לשמו ית', ולא נטרד באיזה דבר החוצץ."

6)

הקדוש

"סיפר (הרה"ק ר"א מזידיטשוב זי"ע) ששמע מאביו הקדוש רבי בעריש זצלה"ה, איך ששמע מפי קדשו של הרה"ק רשכבה"ג מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצוק"ל, אשר בעת היותו אצל המגיד הקדוש האלקי רבי ר' בער ממעזריטש זלה"ה, שפירש דברי הגמרא: 'בכה רבי, ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים', ודקדק, הלא אדרבה היה לו לשמוח שיכולין לקנות העולם הבא בשעה אחת. ותירץ, שהבכיה היתה כי מה נחשב זה העולם הבא שקונים אותו בשעה מועטת, בלתי הסגלת מצוות ומעשים טובים כל ימיו.

7)

ואמר לו תלמידו הקדוש מלובלין, אם יתן לי אדמו"ר רשות - אענה גם אני חלקי, ונתן לו רשות, ואמר, כי באמת שמח רבי, רק דיודע מגמרא נדרים (ג:) 'ומא דמחייך ביה רבי אתיא פרענותא לעלמא', על כן כשבא לו איזה שמחה בלבו בכה, ובאמת היה לו שמחה לרבינו הקדוש על שיש מי שקונה עולמו בשעה אחת, ונענה רבו המגיד הקדוש אשר פירוש תלמידו הנ"ל טוב מאוד, כמעט יותר מפירושו"